

4. ΦΥΛΛΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

ΟΜΑΔΑ Δ': ΠΑΙΔΙΑ ΚΑΙ ΣΧΟΛΕΙΟ

ΟΝΟΜΑΤΕΠΩΝΥΜΑ ΜΑΘΗΤΩΝ:

Πηγές

1. Το καλοκαίρι του 1944 η ΠΕΕΑ ασχολήθηκε και με το εκπαιδευτικό τον Ιούλιο αποφάσισε την ίδρυση δύο ολιγόμηνων *Παιδαγωγικών Φροντιστηρίων* (λειτουργήσαν και τα δύο) στα οποία θα φοιτούσαν «προσωρινοί δάσκαλοι που δεν έχουν παιδαγωγική μόρφωση και νέοι και νέες τελειόφοιτοι γυμνασίου που επιθυμούν να διοριστούν προσωρινοί δάσκαλοι[...] στην Ελεύθερη Ελλάδα». Εκεί θα διδάσκονταν “Στοιχεία Παιδαγωγικής, Ψυχολογίας και Διδακτικής”, “Νέα Ελληνικά”, “Ελληνική Ιστορία”. Τον Αύγουστο οργανώθηκε στη Λάσπη Ευρυτανίας μεγάλο Παιδαγωγικό Συνέδριο. Στο πλαίσιο αυτό εντάσσεται και η έκδοση δύο αναγνωστικών του Δημοτικού «*Τα Αετόπουλα*» και «*Ελεύθερη Ελλάδα*». Το περιεχόμενό τους εξηγείται «από τον επαναστατικό χαρακτήρα των συνθηκών», όμως «παρουσιάζει τα ίδια παιδαγωγικά μειονεκτήματα με τα κρατικά» Επιτροπές του ΕΑΜ και του ΕΛΑΣ στις οποίες πιθανώς συμμετείχε και ο Δημήτρης Γληνός, υπέβαλαν *Σχέδιο μιας Λαϊκής Παιδείας*. Ως σκοπός της παιδείας προσδιορίζεται η πνευματική, ηθική και υλική ανύψωση του “εργαζόμενου λαού”, ορίζεται η αποκλειστική χρήση της δημοτικής με την παράλληλη καθιέρωση του μονοτονικού και την κατάργηση της ιστορικής ορθογραφίας. Αναφορικά με την οργάνωση του συστήματος προβλέπεται διοικητική αποκέντρωση, και οι εξής βαθμίδες: α) προσχολική περίοδος (0-6 χρονών) με παιδαγωγικούς σταθμούς, β) νηπιαγωγεία (4-6 ετών), γ) οκτάχρονο δημοτικό, τετράχρονη Μέση Εκπαίδευση (Γυμνάσια, τεχνικές σχολές, καλλιτεχνικές), και Ανώτατες σχολές.
https://el.wikipedia.org/wiki/%CE%A0%CE%BF%CE%BB%CE%B9%CF%84%CE%B9%CE%BA%CE%AE_%CE%95%CF%80%CE

Φ.1

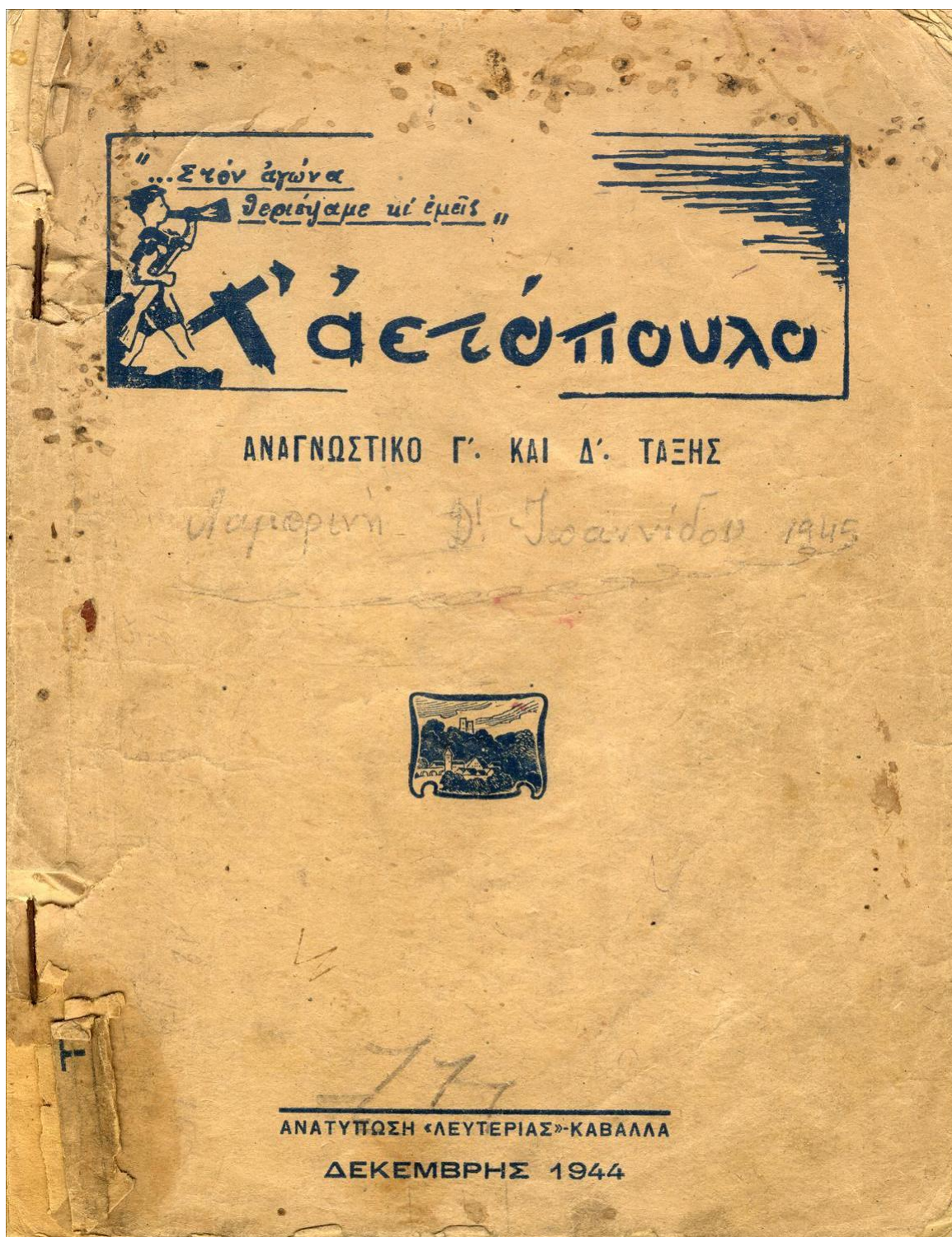
Το σχολείο στους Κορουσάδες

Αρχαικό Τεκμήριο [1944]

«Τ' Αετόπουλο»

Σ.1

γράφουμε την έφημερίδα του τοίχου. Στη μέση έχουμε ένα μεγάλο τραπέζι για τις συνεδριάσεις

Σήμερα είναι η πρώτη συγκέντρωση στη φωλιά "Όλοι είμαστε παρόντες. Είχαμε καθήσει γύρω γύρω καθαροί και χαρούμενοι. Θα μάς μιλούσε ο Αετοπούλας μας, και ξέρουμε πώς μάς λέει ωραία πράματα

Η ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΩΝ ΑΕΤΟΠΟΥΛΩΝ

—Σήμερα θα σάς πω—όπουλα την ιστορία μας.

Από χιλιάδες χρόνια έδω στην Ελλάδα ήταν Αετόπουλα Δηλαδή ήταν παιδιά που αγάπησαν την Πατρίδα τους και έδωκαν τη ζωή τους για τη λευτεριά της

Τα Σπαρτιατόπουλα άλλο δεν έκαναν στη ζωή τους, παρά να πολεμούν από μικρά για τη λευτεριά της Σπάρτης.

Ο Δέξιππος, της Αθήνας το βλαστάρι, 17 χρόνων, έδωκε τη ζωή του για την τιμή της Πατρίδας του.

Οι Σουλιωτοπούλες πολεμούσαν πλάγι στους γονείς τους. Κι ο Φώτος, ο γιός του Τζαβέλλα, όταν τον κάλεσε μπρός του ο αίμοβόρος Βελής και του είπε :

—Θα σέ ψήσω ζωντανό, αν δεν άρνηθείς την πατρίδα σου.

Ο Φώτος άπάντησε :

—Πολύ καλά θα κάνεις. Γιατί κι ο πατέρας μου το ίδιο θα κάνει σέ σένα, στον πατέρα σου, στα άδέρφια σου, και σ' όλους τους συγγενείς σου, αν πέσετε στα χέρια του!

Και πάντο τα Έλληνόπουλα σ' όλες τις εποχές ζούσαν με το φλογερό έρωτα της Πατρίδας.

Αυτή είναι η ιστορία των Αετόπουλων.

—Μιά εποχή μονάχα μουντζούρωσε αυτή τη λαμπρή ιστορία των παιδιών της Ελλάδας.

Η 4η Αυγούστου, ο Μεταξάς με την ΕΟΝ

Ο Μεταξάς, ο πρώτος φασίστας της χώρας, κατάλαβε πως μόνο άμα ξεπλανέψει τα παιδιά και τα πάρει με το μέρος του, μόνο τότε θα μπορούσε να πετύχει τα δολερά σχέδιά του.

Άρχισε λοιπόν να λέει ψέματα στα παιδιά, τα έβαζε σιγά σιγά στον κακό δρόμο, πιστεύοντας πως έτσι θα τα κάνει προδότες του λαού τους.

Κι ο Βασιληάς παράδωσε τα παιδιά του λαού στα χέρια του μαύρου διχτάτορα.

Τα περισσότερα παιδιά μπήκαν στη Νεολαία με τη βία. Λίγα πήγαν με τη θέλησή τους.

Ποιός δέ θυμάται τα χάλια των παιδιών;

Πεινασμένα, γυμνά, χωρίς σχολείο, χωρίς φάρμακα, χωρίς

βιβλία. Ἐπρεπε γιὰ νὰ πάρουν ἀξιώματα νὰ προδώσουν τὸν πατέρα τους, τὴ μάνα τους, τοὺς δασκάλους τους. Ὅσα δὲν τὸ ἔκαναν τὰ ἔστελναν στὶς φυλακές, στὶς ἐξορίες, στὰ βασιανιστήρια.

Τότε ὅλα τὰ παιδιά ἐνίωσαν τὴ βαριὰ φασιστικὴ σκλαβιά. Καὶ ζητοῦσαν μὲ ποιοὺ τρόπο νὰ τὴν πετάξουν ἀπὸ πάνω τους.

Μὰ τὸ κακὸ προχώρησε. Βασιληᾶς καὶ Μεταξᾶς μᾶς παράδωσαν στοὺς Καταχνητές. Πρῶτα στοὺς Ἴταλους κι' ἔπειτα στοὺς Γερμανοὺς καὶ Βουλγάρους.

—Τότε πιά τὰ Ἑλληνόπουλα βρῆκαν τὸ δρόμο νὰ λυτρωθοῦν. Εἶδαν, πῶς γιὰ νὰ χτυπήσουν τὸν Καταχνητὴ καὶ τοὺς Φασίστες πρέπει νὰ ἐνωθοῦν. Μὲ τὴν ἐνωση θὰ πετύχαιναν ἐκεῖνο ποὺ καθέννας σὰν ἄτομο ἐπιθυμοῦσε, μὰ δὲν τὸ κατάφερνε.

Κατάλαβαν, πῶς μόνο μιὰ γερὴ ὀργάνωση θὰ πετύχει τὴ λευτεριά. Ἔτσι γεννήθηκε ἡ ΕΠΟΝ καὶ μέσα στὴν ΕΠΟΝ τὸ παιδικὸ κίνημα, τὸ κίνημα τῶν Ἀετόπουλων.

Τώρα ὅλα μαζί τὰ Ἑλληνόπουλα ζητοῦμε νὰ ἐξασφαλίσουμε τὰ δικαιώματά μας :

Νὰ μὴν πεθάνουμε ἀπὸ τὴν πείνα, νὰ μὴν εἴμαστε γυμνά, νὰ ἔχουμε ἀνοιχτά τὰ σχολεῖα, νὰ ἔχουμε συσσίτια, νὰ ἔχουμε φάρμακα, νὰ ἔχουμε ψυχαγωγία.

Μὰ γιὰ νὰ γίνουν ὅλα αὐτά, πρέπει πρῶτα πρῶτα ν' ἀγωνιστοῦμε μαζί μὲ τοὺς μεγάλους νὰ διώξουμε τοὺς Γερμανοὺς καὶ νὰ καθαρίσουμε τὴ χώρα μας ἀπὸ τὸ Φασισμό.

Χειροκροτήσαμε τὸν Ἀετόπουλά μας ὅλοι καὶ μὲ βροντερὴ φωνὴ φωνάξαμε :

Ζήτω ὁ μικρὸς ἀντάρτικος στρατός μας! Ζήτω τ' αετόπουλα!

Θάνατος στὸ Φασισμό! λευτεριά στὸ Λαό!

Τ' ΑΕΤΟΠΟΥΛΑ

Ἔχουμε τὰ φτερά τ' αἰτοῦ
τοῦ λιονταριοῦ τὴ χάση
τὴ γρηγοράδα τ' ἀλαφιῦ
καὶ τὴν ὄρημ τῶν Ἄρη.

Ζήτω τ' αετόπουλα, —οπλα, —οπλα
Ζήτω τ' αετόπουλα, γειὰ χαρά.

Τοὺς φασίστες διώχνουμε, —οπλα, —οπλα
λευτεριά ἢ καρδούλα μας λαχταρά.

ΤΙ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΚΑΝΕΙ ΕΝΑ ΣΩΣΤΟ ΑΕΤΟΠΟΥΛΟ

Σήμερα κάναμε άπολογισμό της δουλειάς μας. Κι' είμαστε όλοι ευχαριστημένοι. Οί δουλειές μας ήταν και είναι πολλές και δύσκολες. Όμως τις καταφέραμε καλά. Και μάλιστα στις πιο δύσκολες πήγαμε καλύτερα, γιατί προσέξαμε πολύ.

Τώρα πιά δε μας τρομάζει τίποτα. Σάν τὰ Σουλιωτόπουλα κι εμείς ζητούμε όπλα. Βλέπουμε, ότι όλοι μας έμπιστεύονται και βάζουμε τὰ δυνατά μας, νά βγούμε άσπροπρόσωποι.

1. Βοηθούμε, όσο μας είναι δυνατό, μαζί με την ΕΠΟΝ, τις οργανώσεις των μεγάλων και προπάντων τόν ΕΛΑΣ. Γινόμαστε σύνδεσμοι, πηγαίνουμε κι έρχόμαστε με σημειώματα, δίνουμε τις παραγγελίες, οδηγούμε ζώα, συνοδεύουμε συναγωνιστές. Παρακολουθούμε τις κινήσεις των Γερμανών, κι οί πληροφορίες μας είναι πολύτιμες στον ΕΛΑΣ. Και βάρδιες άκόμα φυλάξαμε και προχθές ειδοποιήσαμε μιάν πρότυπη έπονίτικη ομάδα για κάτι μοτοσυκλέτες γερμανικές.

2. Μέσα στο χωριό παρακολουθούμε τούς προδότες. Σώσαμε ως τώρα 20 έπονίτες από βέβαιο θάνατο. Οί Γερμανοράλληδες είχαν αποφασίσει νά τούς σκοτώσουν. Τούς ειδοποιήσαμε κι έφυγαν.

3. Κάνουμε χορωδία, παίζουμε σκέτες, πατριωτικά δραματάκια, απαγγέλλουμε ήρωικά ποιήματα. Πηγαίνουμε στους άντάρτες και τούς διασκεδάζουμε κάθε Κυριακή απόγευμα. Πηγαίνουμε και στα άναρρωτήρια συχνά.

Τις Ήδιες γιορτές οργανώνουμε και μέσα στο χωριό.

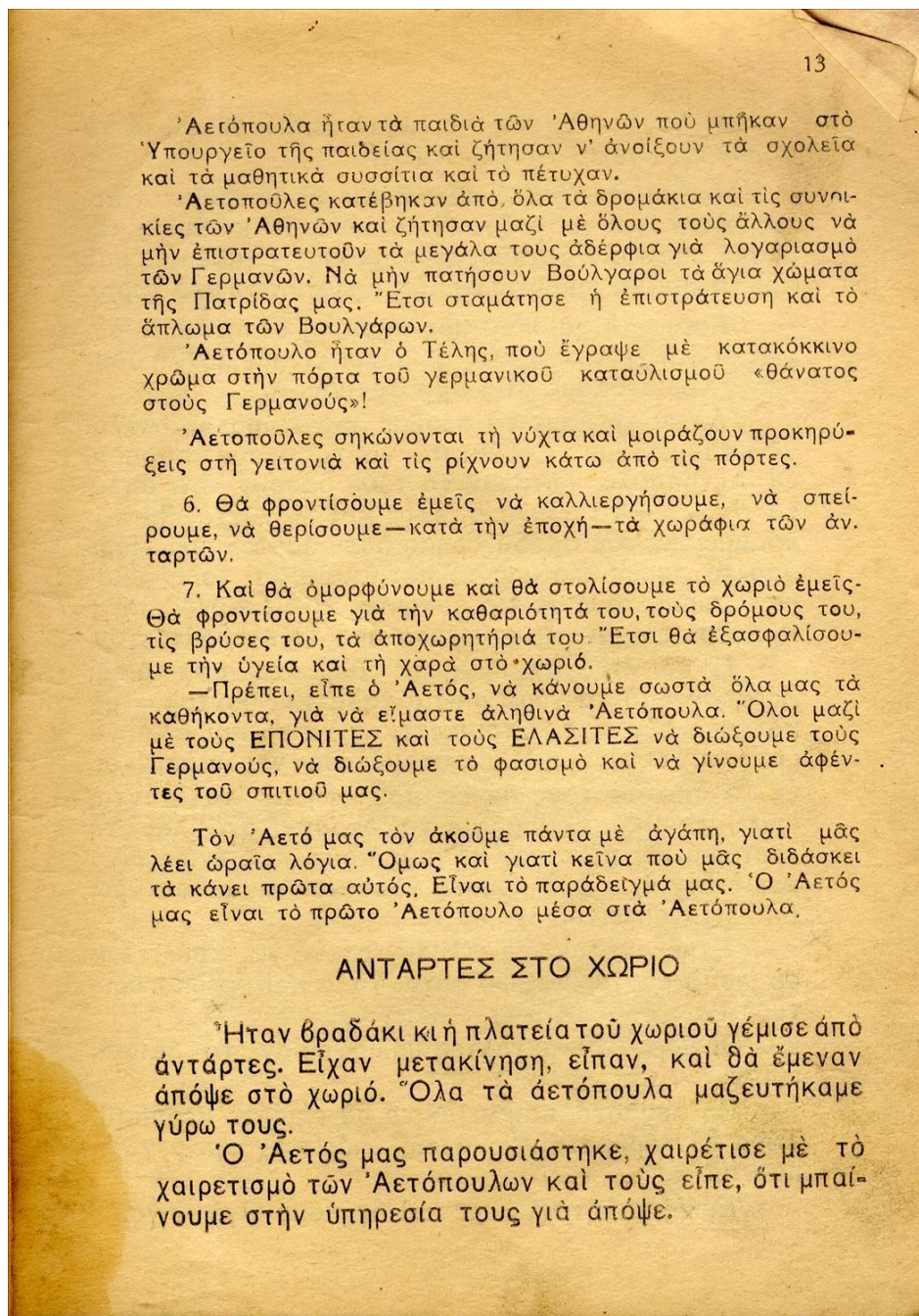
Όμως σήμερα ο Άετοπουλάς μας είναι πιο άπαιτητικός.

— Για νά είμαστε σωστά Άετόπουλα, μας λέει, πρέπει νά κάνουμε κι άλλες άκόμα ύπηρεσίες.

4. Τά μεγάλα, άδέρφια μας λείπουν άπ' τó χωριό. Είναι άντάρτες. Οί μητέρες μας έχουν όλες τις δουλειές τις σπιτικές και τις έξωτερικές στο κεφάλι τους. Πρέπει λοιπόν εμείς νά τις βοηθήσουμε νά ξεκουραστούν. Θα ζητήσουμε ν' άνοίξει «παιδικός σταθμός», για νά μένουν τά μικρά άδέρφια μας όλη την ήμερα εκεί ήσυχα και περιποιημένα. Έτσι δε θα είναι άφησμένα στο δρόμο, κι οί μητέρες μας θα είναι ήσυχες.

5. Θα κάνουμε κινητοποιήσεις, για νά πετύχουμε συσσίτιο για όλα τά παιδιά, ρούχα, παπούτσια και φάρμακα. Θα ζητήσουμε νά πάψει ή τρομοκρατία και ν' άνοίξουν τά σχολεία.

Σας είπα για τὰ 1500 Άετόπουλα που κατέβηκαν μέσα στο Άγρίνι και πήραν από τó Νομάρχη και τούς Γερμανούς μωρουλόλαδο, γάλα, σούπες κι άλλα τρόφιμα για τὰ άρρωστα παιδιά, άκόμα και σακούνι.

<http://62.103.28.111/neolaia/rec.asp?id=72413&nofoto=0>

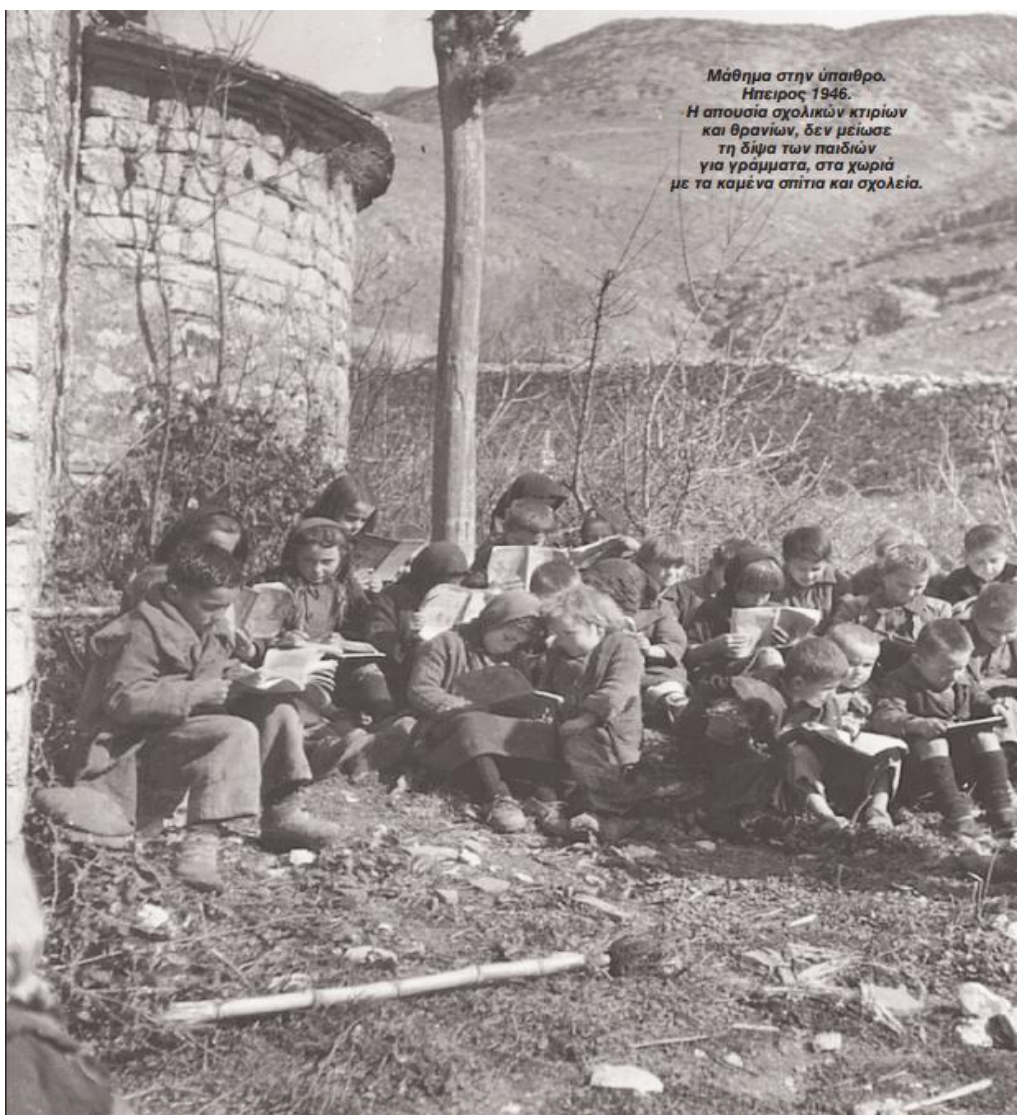
Ἡ ἐλληνικὴ νεολαία στις συλλογές του ΑΣΚΙ. Αναγνωστικό «Τα Ἀετόπουλα»

Ervt;hse

- «Το περιεχόμενό τους (των Αναγνωστικῶν) ἐξηγεῖται «ἀπὸ τὸν ἐπαναστατικὸ χαρακτῆρα τῶν συνθηκῶν», ὁμως «παρουσιάζει τὰ ἴδια παιδαγωγικὰ μειονεκτήματα με τὰ κρατικά» (Απὸ τὴ Wikipedia). Νὰ συζητήσετε τὸ ὕφος καὶ τὸ περιεχόμενο τῶν ἀποσπασμάτων. Καταλαβαίνετε τι ἐννοεῖ ὁ συντάκτης τῆς

- Wikipedia με το σχόλιο αυτό; Μπορείτε να εντοπίσετε «παιδαγωγικά μειονεκτήματα» στα σχολικά εγχειρίδια το τότε και του σήμερα;
- Ποιος είναι ο σκοπός της Παιδείας σύμφωνα με τα παραπάνω κείμενα;
  - Ποια είναι η γλώσσα των κειμένων του Αναγνωστικού; Ποια νομίζετε ότι ήταν η γλώσσα των συμβατικών εγχειριδίων της ίδιας εποχής; Να συζητήσετε για τις γλωσσικές αυτές επιλογές.
  - Πως περιγράφεται η κατάσταση των οικογενειών κατά την Κατοχή και την Αντίσταση; Βρείτε στις παραπάνω σελίδες του Αναγνωστικού στοιχεία για να τεκμηριώσετε την άποψή σας.

Φ.2

Αφιέρωμα της εφημερίδας «Καθημερινή»

<http://www.kathimerini.gr/kath/7days/1999/04/25041999.pdf>

Φ.3

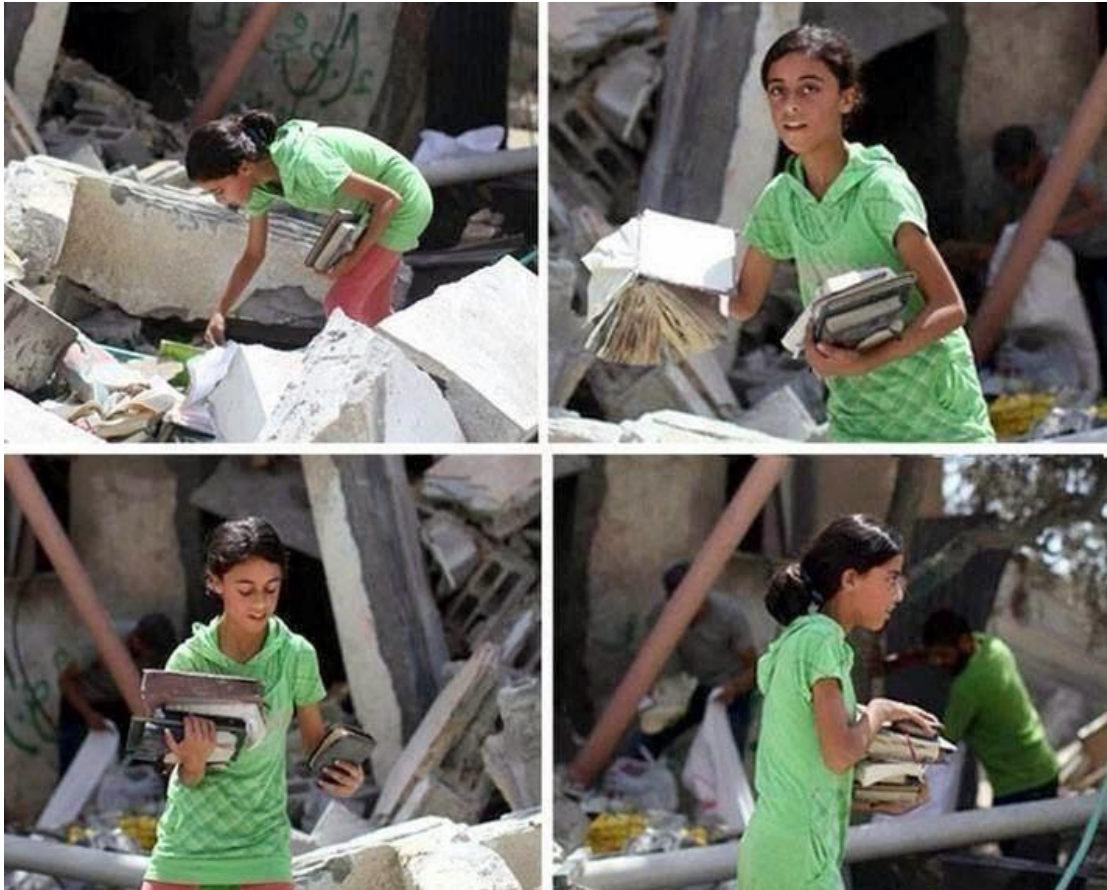
<http://www.agelioforos.gr/default.asp?pid=7&ct=36&artid=181394>

Τα παιδιά της Κατοχής...

Ερωτήσεις

- Να περιγράψετε τις φωτογραφίες. Πόσα και ποια παιδιά φοράνε παπούτσια; Διακρίνετε τα αγόρια από τα κορίτσια; Τι παρατηρείτε;
- Υπάρχει υλική υποδομή; Πού γίνεται το μάθημα και γιατί;
- Ποιες σκέψεις κάνετε; Να συζητήσετε στην τάξη σχετικά.
- Να μελετήσετε την παρακάτω φωτογραφία. Προέρχεται από τη Γάζα, της Παλαιστίνης (Καλοκαίρι 2014). Τι σας κάνει εντύπωση; Να συζητήσετε το πρόβλημα της σχολικής εκπαίδευσης σε καιρό πολέμου.

Φ.4

Πηγή 2:

Α. «Η Κατοχή τερματίστηκε στην Αθήνα με την αποχώρηση των γερμανικών στρατευμάτων στις 12 Οκτωβρίου του 1944, αφήνοντας πίσω της τεράστια δεινά στον ελληνικό λαό και ανυπολόγιστες καταστροφές. Τραγική ήταν η κατάσταση για τα ελληνόπουλα την περίοδο της πείνας. Το χειμώνα του 1941-42 πέθαναν από την πείνα 60.000 παιδιά κι άλλα 130.000 έπαθαν σοβαρές ζημιές στην υγεία τους. Κάπου 400.000 παιδιά ορφάνεψαν από πατέρα ή μητέρα ή και από τους δύο. Κάποια ορφανά στάλθη- καν σε αγροτικές οικογένειες στην επαρχία, τα πιο πολλά όμως γύριζαν στους δρόμους ψάχνοντας σε σκουπιδοτενεκέδες. Όπως είναι λογικό, και η εκπαίδευση επηρεάστηκε σε πολύ μεγάλο βαθμό. Σύμφωνα με τα στοιχεία που συγκεντρώθηκαν, οι κατακτητές επίταξαν πανελλαδικά 8.345 σχολικά κτήρια από τα οποία μόνο 719 έμειναν απείραχτα. Πολλά κάηκαν, άλλα γκρεμίστηκαν ή έπαθαν σοβαρές ζημιές από βομβαρδισμούς ή ανατινάξεις. Τα περισσότερα ρημάχτηκαν κι έμειναν δίχως θρα νία και εξοπλισμό. Δυσκολίες όμως υπήρξαν και στην ομαλή λειτουργία και των σχολείων, τα περισσότερα από τα οποία λειτούργησαν για μικρό χρονικό διάστημα, με μειωμένο ωράριο και με σημαντικές ελλείψεις σε διδακτικό προσωπικό. Η κατάσταση αυτή αποτυπώνεται με ενδιαφέρουσες λεπτομέρειες στο Βιβλίο των Πρακτικών του 3ου Γυμνασίου Αρρένων Αθηνών.

Β. Διδακτικό προσωπικό: Η απουσία καθηγητών, πιθανόν λόγω της επιστράτευσής τους, αποτυπώνεται στα πρακτικά του συλλόγου διδασκόντων από τον Νοέμβριο του 1940 έως και τον Φεβρουάριο του 1941, με τη δήλωση ότι ο σύλλογος συγκροτούνταν από τους καθηγητές που δεν εμποδίζονταν λόγω του πολέμου. Επίσης καταγράφονται κατά την περίοδο της Κατοχής, απουσίες, αλλά και αυξημένες αποσπάσεις εκπαιδευτικών από την επαρχία προς το σχολείο, για την εξυπηρέτηση προφανώς των επισιτιστικών τους αναγκών, αφού στην πόλη λειτουργούσαν συσσίτια και μηχανισμοί διανομής προϊόντων. Παράλληλα, το Υπουργείο Παιδείας υποχρέωσε το διδακτικό και υπηρετικό προσωπικό να δίνουν όρκο για την εκπλήρωση των καθηκόντων τους και τη συνεργασία τους με της δυνάμεις κατοχής.

Γ. Η λειτουργία του σχολείου: Προβλήματα καταγράφονται στην ομαλή λειτουργία των σχολείων. Τα σχολικά έτη είτε αρχίζουν και λήγουν καθυστερημένα, είτε διαρκούν πολύ μικρό χρονικό διάστημα. Τα μαθήματα της σχολικής χρονιάς 1940-1941 διακόπηκαν το πρωί της 28ης Οκτωβρίου, με την κήρυξη του πολέμου, ξεκίνησαν πάλι τον Ιούνιο του 1941 για ένα μήνα, συνεχίστηκαν τον Σεπτέμβριο και το σχολικό έτος τελείωσε τον Νοέμβριο του 1941. Μετά την είσοδο των Γερμανών στην Αθήνα, στις 27 Απριλίου 1941, οι κατακτητές διέταξαν να λειτουργήσουν ξανά τα σχολεία. Το σχολικό έτος 1941-1942 άρχισε τον Φεβρουάριο 1942 και τελείωσε τον Δεκέμβριο. Το σχολ. έτος 1942-1943 είχε εξάμηνη διάρκεια. Το 1943-1944 τα μαθήματα υπολογίζονταν να αρχίσουν στις 17 Σεπτεμβρίου. Το Υπουργείο Παιδείας όμως δίστασε να κηρύξει την έναρξη λόγω των εσωτερικών αναταραχών και του ενδεχόμενου να γίνουν τα σχολεία εστίες συμπλοκών, ανέβαλε την έναρξη των μαθημάτων και τη μετέθεσε για τις 10 Ιανουαρίου 1944. Συνταρακτικά όμως γεγονότα ματαίωσαν την ημερομηνία έναρξης των μαθημάτων. Στις 11 Ιανουαρίου 1944 τα συμμαχικά αεροπλάνα χτύπησαν το λιμάνι του Πειραιά. Τελικά το 1943-1944 άρχισε καθυστερημένα και τελείωσε στις αρχές του 1945. Όσο για το σχολικό έτος 1944-1945, άρχισε τον Μάρτιο του 1945 και έληξε στα τέλη Δεκεμβρίου του ίδιου έτους.

Δ. Οι μαθητές συνήθως υπάκουαν στις διαταγές των κατοχικών δυνάμεων, οι οποίες απαγόρευαν κάθε είδους εκδηλώσεις, και συνέχιζαν τις σπουδές τους όποτε γίνονταν μαθήματα, ωστόσο η συμμετοχή των μαθητών των σχολείων, και ιδιαίτερα των μεγάλων τάξεων στις εκδηλώσεις του ελληνικού λαού και στην εθνική αντίσταση, είναι αναμφισβήτητη, ιδιαίτερα μάλιστα η συμμετοχή τους στις μεγάλες κινητοποιήσεις του 1943- 44. Στα πρακτικά δεν υπάρχουν αναφορές στις κινητοποιήσεις των μαθητών, με εξαίρεση εκείνη της 1ης Οκτωβρίου 1941, η οποία έλαβε τη μορφή αποχής από τα μαθήματα, με πρωτεργάτες τους μαθητές της τελευταίας τάξης των γυμνασίων. Το γεγονός καταγράφεται στο Βιβλίο Πρακτικών, καθώς επίσης και η στάση που τήρησαν οι μαθητές του 3ου Γυμνασίου, οι οποίοι, παρότι αναστατώθηκαν, πειθάρχησαν και παρακολούθησαν τα μαθήματά τους κανονικά. Πέρα όμως από αυτά, η συμμετοχή μαθητών του σχολείου στην

αντίσταση προκύπτει μέσα από τις πληροφορίες που συνοδεύουν τα ονόματα των μαθητών εκείνων που αδυνατούσαν να προσέλθουν ή ζητούσαν να συμμετάσχουν στις εξετάσεις. Έτσι γνωρίζουμε ότι κάποιοι από αυτούς είχαν συλληφθεί και βρισκόνταν φυλακισμένοι από τις δυνάμεις κατοχής σε διάφορα μέρη της Ελλάδας».

Απόσπασμα από το βιβλίο: «2ο Πρότυπο Πειραματικό ΓΕΛ Αθηνών, Όψεις της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης στα χρόνια της Κατοχής. Μαρτυρίες από το Αρχείο του 3ου Γυμνασίου Αρρένων Αθηνών, 2013, σελ. 29.

<http://2lyk-peir-athin.att.sch.gr/wp/wp-content/uploads/2014/02/opseis2013.pdf>

Φ.5

Ερωτήσεις - Δραστηριότητες

- **Να μελετήσετε το παραπάνω απόσπασμα (Πηγή 2) σχετικά με τις συνθήκες στα σχολεία την περίοδο της Κατοχής και**
- Να συζητήσετε με τους συμμαθητές σας την κατάσταση που επικρατούσε κατά την περίοδο της Κατοχής ως προς την υλικοτεχνική υποδομή της εκπαίδευσης, την έλλειψη διδακτικού προσωπικού αλλά και τις συνθήκες στις οποίες ζούσαν τα παιδιά.
- Να αντλήσετε πληροφορίες για τον όρκο που έπρεπε να δίνουν οι εκπαιδευτικοί. Τι σκέφτεστε σχετικά;
- Μπορείτε να υπολογίσετε πόσον καιρό πήγαν σχολείο τα παιδιά κατά τη διάρκεια της Κατοχής, σύμφωνα με τα στοιχεία που σας δίνονται στην πηγή;
- Ποια ήταν η στάση των μαθητών απέναντι στις δυνάμεις Κατοχής; Υπάρχουν ενδείξεις αντιστασιακής δράσης τους;

- Να συντάξετε ένα δικό σας κείμενο για την εφημερίδα του σχολείου σας, σχετικά με τις συνθήκες που επικρατούσαν στην Εκπαίδευση την περίοδο 1940-1944..
- Με αφορμή τις φωτογραφίες Φ.2, Φ.3 και Φ.5 να δημιουργήσετε φανταστικούς **διαλόγους** ανάμεσα σε παιδιά της Κατοχής με θέμα την καθημερινότητά τους.
- Να δείτε και αν συζητήσετε σκηνές από την ταινία «Ξυπόλητο Τάγμα» του Γκρεγκ Τάλας:

<https://www.google.gr/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=9&cad=rja&uact=8&ved=0CDOQFjAlahUKewjohebV1brHAhVLVxoKHTHhC6o&url=http%3A%2F%2Ftvxs.gr%2Fwebtv%2Ftainies%2Fksypolyto-tagma&ei=rlvXVeij2NsuuabHCr9AK&usq=AFQjCNF6fmq2vhEPbTQn8mfUfTf4gTNeKw&sig2=pquRQ-ANrxPHnd37M-wXcQ> ,

<http://www.tainiothiki.gr/v2/filmography/view/3/2536> ,

<https://www.youtube.com/watch?v=k9mVaP7MGq4> (ολόκληρη η ταινία) ,

<https://www.youtube.com/watch?v=8p1iaLg88jM> (απόσπασμα 9:45').]